

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yesha‘yah

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 598 [1837 oder 1838]

זכ היעשי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9106

(כא) כִּי־הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ
 לִפְקֹד עֲוֹן יֹשְׁבֵי־הָאָרֶץ עֲלֵיו
 וְגִלְתָּה הָאָרֶץ אֶת־דַּמְיָהּ
 וְלֹא־תִכְסֶּה עוֹד עַל־הַרְוֵגֶיהָ:

(כא) כי הנה ה' יוצא וגו'.
 ממדת הרחמים למדת
 הדין: יושב הארץ. הוא
 הר שעיר: על הרוגיה.
 שהרגו בישראל:

כו

(א) בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה
 בְּחֶרְבוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוּלָּה
 וְהַחֲזָקָה
 עַל לְוִיָּתָן נָחַשׁ בָּרֶחַ
 וְעַל לְוִיָּתָן נָחַשׁ עֵקֶלְתוֹן
 וְהָרַג אֶת־הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם:
 (ב) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַם חָמֵר עֲנוּלָּה:

כו (א) על לוייתן נחש
 בריק וגומר. ת"י על
 מלכא דאתרברב כפרעה
 מלכא קדמאה ועל מלכא
 דאתגאי כסנתרב מלכא
 תנינא בריק לשון פשוט
 כבריח הזה לפי שהיה
 ראשון: עקלתון. לשון
 כסול לפי שהוא שני.
 ואומר אני לפי שאלו שלש
 אומות חשובות מלכים
 ואשור ואדום לכך אמר
 על אלו כמו שאמר בסוף
 הענין ובאו האובדים
 בארץ אשו' והנדתי בארץ
 מזרי'וע"ש שנמשלו עובדי
 כוכבים ומזלות כנחשים
 הנושכין: לוייתן נחש
 בריק הוא מלכים: לוייתן
 נחש עקלתון הוא אשור:
 והרג את התנין אשר
 צים. הוא לור שהוא ראש
 והוא יושבת בלב ימים

אני

וכן בתיים קרואים איי הים והן יוניס: (ב) ביום ההוא. בעת הגאולה ישירו לישראל
 זו היא כרם חמר והוציאה יינה הטוב חמר ויינו"ש בלע"ז:

אני

ב א ו ר

(כא) כי הנה, כלומר הזעם יעבור עד מהרה. כי הנה ח' יוצא מאקומו, כאלו ה'
 יחברך ירד מן השמים מקום קדשו לעשות משפט בארץ, והמאמר הזה גם בא במיכה (ח'
 ג'). אח דמיה, את דם הנקי השפוך בקרבה ע"י מלכי אשור. ולא חכמה, ע"ד ארץ
 אל תכסי דמי (איוב ע"ז י"ח), כלומר הארץ כל חכמה דמי ההרוגים, אך יהיו תמיד
 לוועקים אל ה' לנקים ונקמתם מיד הרולח.

כו (א) ביום ההוא, הנבואה הזאת גם היא תורה בשאר הנבואות לפניה על מלך אשור,
 וזה ג"כ כוונת הראש"ע שאמר זאת הפקידה כאשר הכתובה למעלה ע"כ, ולכן אמר
 על לוייתן נחש בריק וגו' וז"ל: והנכון בעיני ר"מ הכהן שהוא רמז כל גבורי חיל ונגיד ושר
 עכ"ל, כוונתו על מחנה סנחריב, לכן נאמר בדה"ב (ל"ב כ"ח) וישלח ה' מלאך ויכחד כל
 גבורי חיל ונגיד ושר במחנה מלך אשור, והחכם געועניוס לא הבין דברי ר"מ הכהן (אשר יברש
 כל הפרשיות האלה על מפלת סנחריב כאשר הראיתך כבר בתחלת פרשה כ"ד) וחשב שלדעת
 ר"מ הכהן הענין על כל משפחות הגוים בכלל, ואינו כן. בחרבו הקשה וגו', הזכיר שלשה
 תוארים לחרב כנגד שלשה הקוות שהכה. על לוייתן, ידוע הוא שהנביאים דימו האומות
 לקוות טורפות כמו גער חית קנה (תהלים ס"ח ל"ח), וארבע מלכויות נראו לדניאל בתמונות
 ארבע קוות כגודע, ועוד רבים ככה, ולהפך נמשלו ישראל ליונה טובת המזג, ככפי יונה
 נחמה בכסף (שם שס י"ד) וכדומה, ואין ספק שכוון הנביא לאומות ידועות שהיו אז תחת
 ממלכת

(כא) דען זיעה דער ה גר ציע זט אים עָאָן זיינער שטאטטע,
צו פֿערהאַנגען דיא שטראַע איבער דיא ערדבעוואָהנער
אונד עם ענטדעקט דיא ערדע איהר בלוט,
אונד פֿערשליסט זיך נכט מעהר איבער איהרען ער-
שלאַגען.

כו

(א) אן יענעם טאַנע ווירד דער הערר פֿערהאַנגען,
מיט זיינעם שווערטע, דעם שווערען, גראַסען אונד
געוואַלטיגען,
איבער דען לויחן, דיא שנעללבעוועגטע שלאַנגע,
אונד דען לויחן, דיא געקריטמטע שלאַנגע,
אונד ערשלאַגט דאָן אינגעהייער דאָן אים מעערע איוט.
(ב) אן יענעם טאַנע זינעט דעם ווינגעכירגע אַלואָ:

אך

ממשלת מלך אזור, ויתכן
שהיו לאותן האומות
תמונות אלה החיות שזכה
לאות על דגלם כמו שהיו
למלכות אזור ואת כנגם
לפני כדמות יונה בעבור
המלכה - שעוהרתיים -
ולדעת חכמי העמי יהו'
מזה הענין חרב היונה
(ירמ' מ"ו ט"ז) (עיין
בתורת אלילים (מיטהף
וקגיע) להחכם בחניער),
והנ' דימ' הנביא את השם
צ"ה כאש גבור מלחמה
אשר ילחם עם חיות
נוראות וינחם, כי נודע
הוא שמיים ההם יתאו
לכל הגבורו אשר מעולם
אנשי שם מלחמות כאלה -

על לויחן, כל החיות הגדולות והנוראות בין בים בין ביבשה נקראו לויחן גם תנין, כנודע
זה מבמה מקראות - נחש ברה, רבו המפרשים בבאור מלת ב ר ח, י"א שהוא הפך מן נחש
עקלתון, כלומר הנחש שזכב פשוט ושטח על הארץ כקורה (גרחדע וויסגעטרעקט), ונחש
עקלתון הוא הנחש אשר יעקם את עלמו ויאחו זנבו בפיו ויהי' עגול ככדור, ועליו יודק
התאר חרבו הגדול, כי הנחש אם יהיה באופן הזה, הוא יקלע את עלמו עד מהרה
כחן יעוף למרחוק, וע"ז אמר שחב"ה תהיה גדולה כ"כ שתמלאהו באשר הוא אש, והתארים
הקשה והחזקה יתכנו על נחש בריח, ועל התנין אשר בים, כי עורם לבוש שריון
קשקשים אשר אך בחרב קשה וחזקה יתפוצץ, וא"כ יעמדו התארים היטיב מול השמות באשר
יבין המשכיל - אולם הרב המתרגם אחז את דרכו בתרגומו לספר איוב (כ"ו י"ג) ע"ש, שענינו נחש
קל התנועה וכן דעת החכם געשעניוס, ויהי' ברח כמו בורח, ועיין מה שכתבתי לעיל (ט"ו
ה') על פסוק בריחיה עד לווער, ויש עוד פרושים אחרים, אולם אין להעמיק בחקירות אלה
נדע כי כל נבוא עד תכליתם - אשר בים, כי יש גם תנין ביבשה כידוע - (ב) ביום ההוא,
אחרי אשר יבניע ה' את לרי יהודה ילכו כל בית ישראל אחרי האל המושיע אותם (וכן היה כל
ימי חזקיה), ואז יהי' יהודה כרם חמר - ויפה העיר הרד"א כי תחת שאמר לעיל פירשה ה'
ויקו לעשות עוננים ויעש באושים, עתה יעשה הגשן יין טוב ומשובח - כרם חמר, חמר
נר"ש, וכן הוא כמעט בכל הספרים שבידנו, ואין לנו ללכת בעצת אנשים הזקנים שקראו
חמר בדל"ת, כי המה שנו והזליפו והוסיפו בכמה מקומות, ובפרט שאין לסמוך עליהם
במקום הזה, כי מלבד שראיה להם כך כפי אומד הדעת, גם הזיאת לזאת כרמי חמד (עמוס
ה' י"א) ודרשו ג"ע; אולם אחרי אשר ראיתי גם יונתן תרגם ככרם נליב בארעא טבא, אמרתי
שאין להכריע האמת עם מי - וחמר פי' הרד"ק שהוא יין אדום ומשובח, ונקרא בלשון ערבי אלחמר
כמו ויין חמר (תהלים ע"ה ט'), ומה גם פני חמרמרו מני בני (איוב ט"ז ט"ז), ענינו התאדמו
כמו שפירש שם הראב"ע, ואולי מזה נקרא הטיט חומר או חמר, לפי שהיה עפר הארץ
במזויות ההם אדום, כי בעבור זאת נקראת הארץ אדמה, כמו שפירש הרב המבאר לך
בראשית - והרב המתרגם פירש חמר מענין חמרים חמרים, כלומר קבוץ כרמים כמו חמר
מים רבים (חבקוק ג' ע"ו) שפירשו רש"י ורד"ק גם מענין חמרים חמרים, ויהיו לו שני
משקלים; ויראה שזה טעם אונקלוס שתרגם ודס עוב תשתה חמר (דברים ל"ב י"ד) ודס
גבריהון אשד כמיא (ולא ראיתי לאשד מן המפרשים מי שהרגיש בזרות הזה להזליף יין במים),
כי הוא פתר חמר מלשון רבוי כלומר תשתה הרבה, ולזה אמר על כד המליצה כמיא - ענו
לה, לדעת משרשי עמנו תהיה הכוונה, ענו לזיון כרם חמר, כלומר תקראו עתה לה, כרם
חמר"ו אולם מלבד שלש"ו לא יתקשר השוק הזה היטיב עם הבא אחריו, הנה יקשה מלת
ענו, שענינו קול זמרה ושיר כמ"ש רש"י וראב"ע, ושתי מלות לא תקראנה שיר, ולזה אחז

(ג) אני ה' נוצרה - בעת הגלות: לרגעים אשקנה - מעט מעט אני משקחות' כום סורענות הבח' עליה פן אפקוד עליה בנת אח' ואכלנה לכך לילה ויום אני מתבונן בה - ויונתן תירג' אם לא שאני פוקד עליהם עונות שהם מרגילים לפני לילה ויום הייתי מגין עליהם: (ד) חמה אין לי - אין לי פה להגביר חמתי על העב' וס לפי שאף ישראל קוטאין ומדת הדין מקטרגת: מי יתנני שמיר שית במלחמ' - צבני מלחמתי והוא עשו מי יתנני ואוכל לפקוד עליהם ולא תוכל מדת הדין למחו' שישובו ישראל בחשוב' והיא נותנת אותו שמיר ושית צבני מלחמה - אכסע פסיעה על מדת הדין ואפקוד עליהם אף יתרון ונוספות על עונם ואליתם יחד כן ת"י על האומות - ורז"ל פירשו על ישראל והוא מוסב על

(ג) אני יהוה נוצרה
 לרגעים אשקנה
 פן יפקד עליה
 לילה ויום אצטרנה:
 (ד) חמה אין לי
 מי יתנני שמיר שית
 במלחמה
 אפשעה בה אציתנה יחד:
 (ה) או יחזק במעויו
 יעשה שלום לי
 שלום יעשה לי:
 (ו) הבאים ישרש יעקב
 וציון ופרח ישראל
 ומלאו פני תבל תנובה:

חכמה

הכרם חמה אין לי בכל הכעסי' שהנעסתי הכר' הוא' לא אוכל לשפוך חמתי לצערה מפני השבועה שנשבעתי לאבותיהם מי יתנני כימי' שעברו לולי השבועה הייתי שמיר ושית ופושע צכר' ואליתני יחד: (ח) או יחזק במעויו - או לשון אם כמו או נודע כי שור נגח הוא (שמות ב"א) או יחזק עמי במעויו שלא יבקש מעויו אלא מעויו אז יעשה שלום לי להניח דעתי ואכי שמתקשקשת בי על שאינו נוקם בצרי ואנקם בהם: שלום יעשה לי - ממדת הדין שלא יוכל לקטרג ולומר מה נשתנו אלו מאלו: (ו) הבאים ישרש יעקב - הלא ידעתם מה עשיתי צראשונה הבאים למצרים אשר השריש יעקב ללו ופרחו אם עד מלאו פני תבל תנובה:

ב א ו ר

הרב המתרגם בדעת חכמי העמים, ששעור הכתוב ביום ההוא לכרם חמר ענו לה, כלומר לכרם חמר שהוא יהודה תשוררו השירה הזאת אשר יזכיר במה שיבוא, וא"כ יהי' כרם שם משותף, ואף שלא מלאנו עוד בלשון נקשה, או נאמר שבון על הנמשל שהוא יהודה, וכן נראה דעת יונתן שתרגם בעידנא בנישתא דישאל דהיא ככרם נליב בארעא שבחו לה - (ג) אני ה', שלשה פסוקים הבאים הם דבוקים יחד, אולם הם קשה ההבנה עד מאד ורבו בהם הפירושים הן מבני עמנו הן מזולתם, ואם אביאם כלם תקצר היריעה מהכיל, אולם כל קורא בהם למראה עיניו יאפוט, כי אין בכל אלה הפירושים גם אחד אשר יאמר עליו כי הוא זה אשר יסכים עם פשטות הכוונה ודרכי המליצה, ולכן אורה לך אך את "הדרך אשר דרך בה הרב המתרגם, כי הוא ישר הולך לנוכח האמת כפי דעתי, והוא, כי הנה לדעתי הפסוקים האלה שם הנביא בפי העם ואמר ענו לה לכרם בשמי, אני - ומלת ה' אך לקריאה, כאלו יאמר: ה'! הלא אתה ידעת כי אני נוצרה - כרם ה' לבאות - לרגעים, צבל רגע ורגע כמו חדשים לבקרים (איכה ג' כ"ג) - גם יתכן כדעת הרד"א שהענין לרגעים ידועים

ישעיה כו

באור קה

(ג) *איד, אָ עוויגער! כעשיטצע איהו,
*אללע אויגענבליקע טראַנקע איד איהו;
*דאָס קיינעם זיינער בלאַטטער פֿעהלע
*ווילל איד טאַג אונד נאַכט איהו שיטצען.

(ד) האַב' איד עטוואַ קיינע גלוטה?
*ווער זעטט מיר הין דאָרנשטרויך אונד העקקע
*אויס ווידערשטרעכונג?
*איד טרעטע איהו ניעדער, פֿערברענגע איהו אַללצו.
מאַהל.

(ה) *דאָך האַלט ער זיך אָן מיינעם שוטצע?
*ביעטעט ער מיר פֿריעדען?
*פֿריעדע מאַכט זיך דאָן בייא מיר — .

(ו) אין דער צוקונפֿט וואירזעלט יעקב,
בליהעט אונד שפראַססעט ישראל,
אונד זיא פֿיללען דיא וועלט מיט פֿרוכט.

ידועים כאש'לערך לזה.
אשקנה, זה לעד כי כרס
ככאן הוא נקבה, כי על
האומ' לא יולדק אשקנה,
ואס גם לפעמים יעזב
המליץ המשל ויאחו במשל
כאשר הערנו פעמים,
מ"מ אינו נכון כי מבלי
סדרים יערב במלה אחת
שתיים יחד. פן יפקד
עליה, כמו שסיר' הרד"ק
שלא יחסר גם עלה אחת
כמו ולא פקדנו מאומה
(ש"א כ"ה ט"ו), ובז
עליה נקמ"ץ ס"א הפעל
אף שראוי בחטף כידוע,
כי כן באלה נובלת עליה
(לעיל א' ל'). גם יש
לפרש עליה במשמעו

זאלל.

ותבוא מלת על בהוראת הבי"ת (וכמו שהביא הרד"ק רבים כן בשרש עלה), והכוונה
שלא יחסר בה דבר. או כדעת ידידי החכם מוהר"ר מרדכי גאדאמן אשר יאמר כי
בהקשר פקד עם על דרכו לרע' כנודע, ויהי' ענינו כאן למען לא יפקד הסוקד (ע"ד כנוי סתמי)
"על הכרס לחבלה לכן לילה ויום אלרנה, וגם זה נכון. (ד) חמה, יובן בחסרון ה"א
השאלה כאשר הערנו זה פעמים אין מספר, ויאמר הנביא האם אין לי חמה להנקם מאויבי.
מי יחנני, כמו ארץ הגגב נתתי (יהושע ט"ו י"ט) שענינו נתת לי (רד"ק), ואמר הנביא מי
יערוב לבו לתת לי בכרס הזה שמיר ושית. במלחמה, כלומר למען הלחם בי ולהכניסני.
אשעשה, מענין כפצע ביני ובין המות (ש"א כ' ג'), והכוני בה מוסב על שמיר ושית,
כלומר ארמסם ברגלי ואכלם באש. (ה) או יחוק, או כמו אש, כענין או בן יגח או בת יגח
(שמות כ"א ל"א), כלומר אולם אש אלה הרשעים המכלים את הכרס. יעשה שלום לי,
ישובו אלי ובל יוסיפו עוד לחבל את ברמי, ואמר יעשה ביחיד אש שעל הקבוץ או שעל כל
אחד ואחד ידבר. שלום יעשה לי, או גם אני אשלים עם אויבי, כן השביל הרב לפתור
הפסוקים הסתומים האלה; אולם יען כבר העירו הרד"ק והרד"א כי המשל הזה מכוון
לעומת המשל כרס היה לידידי (לעיל פרשה ה') ויהפוך כל הקללות הנזכרים אש לזרחה,
אמרתי לפרש הפסוקים האלה גם באופן יסכים לזה, אבל רק בכוונת הענינים אסיר מני
דרכו, אולם בהוראת המלות כל אטה מי ארת, לכן אבאר לך אך המאמרים בהם דעותינו
מתחלפות, ולזה אני אומר כי כאשר בפרשה ה' מן פסוק ג' וגו' דבר הנביא בשם ה', כי
גם באן רק דברי אלהים בפי המאוררים ובשמו יזמרו: אמר ה' עתה אנכי נלרר הפך
הסר משוכתו וגו' (אם פסוק ה'); לרגעים אשקנה נגד ועל העבים אלוה
מהמטיר עליו מטר (פסוק ו'); מי יתנני שמיר היפך ועלה שמיר ושית
(אם). במלחמה לדעתי אין זה מוסב למעלה אך למטה (וכן דעת ר"מ הכהן שהביא
הראב"ע אך שהוא באר בענין אחר ע"ש), והכוונה אך הכרס אחי במלחמה, כלומר שיעשה
נגד רלוני תחת ענבים באשים כמ"ש (שם ד') או אשעשה בה וגו'. או יחוק, המה דברי
המאוררים נגד העם, יאמרו: אולם יחזיק העם הזה במעוז שלו שהוא השם, ויחכה לו
וילשועתו, או יעשה ה' שלום לי כלומר לכל האומה, כי להקת המאוררים במקום העם
בכלל, אף שדבר לפעמים אל העם הזומעים בלשון נסתר כנודע, זה מדרך המליכה,
והכפל שלום יעשה לי לחזק כמ"ש המפרשים, ויתורגם לפ"ז אני ה' חייך דער עוויגע ח. ג. ו.
במלחמה כור בייא זיינען ווידערטרעבען, אשעשה בה טרעטע חייך חיהו ניעדער ח. ג. ו. או
יחוק וגו' חבער פֿערטרויעט איהר זיינער חחכט, אָ דמן טחפֿט ער פֿריעדען איר, יח פֿריעדען
טחפֿט ער איר. והנה כאן כלו ותמו לדעת הרב המתרגם דברי האיר. (ו) הבאים, המה

(ז) הכמכת מכהו הכהו
 הראית' בגבורתי שכמכת
 המכה יעקב הביתיו הם
 עבדום במי' ואני טבעתי'
 במים יש תמיהות שהם
 מתקיימות כגון זו וכגון
 (שמאל א' ב') הנוגלה
 וגלתי אל בית אביך
 (יחזקאל ח') הרוא' אתה
 מה המה עושים: אם
 כהרג-ישראל שהיו הרגוין
 של פרעה הורג פרעה
 ועמו: (ח) בסאסאה -
 באותה מדה: בשלחה
 תריבני-בשילחה מזרים
 את ישראל תריבני' המדה
 בסאה שלה: הגה ברוחו
 הקשה-הגה דיבר דיבורו
 הקשה: ביום קדים-ביום
 ויולך ה' את הים ברוח
 קדים עזה (שמות י"ד):
 (ט) לכן- גם עתה בזאת
 היה מתכפר עון יעקב
 לזכות להגאל כמאז- וזה
 כל פרי הטוב לו להסיר
 הטאתיו אם ישים כל אבני
 מזבחות צמותיו באבני
 גיר מנופלות מדוקדקות

(ז) הכמכת מכהו הכהו
 אס-כהרג הרגיו הרג:
 (ח) בסאסאה בשלחה הריבנה
 הגה ברוחו הקשה
 ביום קדים:
 (ט) לכן בזאת יכפר עון-יעקב
 וזה כל-פרי הים הטאתו
 בשומו | כל-אבני מזבח
 כאבני-גיר מנופלות
 לא-יקמו אשרים והמנים:
 (י) כי עיר בצורה בדר
 נוה משלה ונעזב כמדבר
 שם ירעה עגל ושם ירבץ
 וכלה סעפיה:

ביבש

וכן (תהלים קל"ז) ונסן את עולליך וכן (ירמיה י"ג) ונפכתים איש באחיו- גירי- מין לבש הוא:
 לא יקומו אשרים וחמנים- למען לא יקיימו להם אלילים: (י) כי עיר בצורה בדד - כי בעשותם
 זאת עיר בצורה של ישמעאל תהיה בדד והנוה יהיה משולח מיושביו ונעזב כמדבר: אם ירעה עגל-
 אפרים ירשנו שקרוי עגל שנאמר (ירמיה ל"א) כעגל לא לומד: וכלה סעפיה - ענפיה:
 ביבש

ב א ו ר

דברי הנביא, וגם הוא יאחז המשל לדמות ישראל ללמח השדה, ומלת ה' באים כבר פירשו
 ראב"ע ורד"ק שענינו בימים הבאים - (ז) הזמבח, האם יעשה ה' חלילה בלה לזרע יעקב
 כאשר עשה לשאר הגוים לא כן הוא, אבל (ח) בסאסאה, רובי המפרשים אמרו שהוא מגזרת
 סאה והטעם מדה, והיא כפולה כמו ירקרק (ראב"ע), ועיין שרשים לרד"ק, והענין במדה
 שלמה שלמת אל חיקם הרעות אשר עשו, וכן תרגם הרב; אולם כפי המשך אל פסוק הקודם
 יראה לי יותר בדעת החכם געועניום בטעם המלה (אך לא כפירוש) כי הוא שתי מלות,
 בסאה סאה, כלומר לא שכת עליהם חמת זעמד בטעם אחת רק בסאה סאה, בזה אחר
 זה, לתת להם תמיד הרוחה מעט, למען ישונון אליך ורפא להם, והוא מוסב על הכתוב
 הקודם, כי לא כמכת מכהו הכהו רק הכה אותו בסאה סאה מעט מעט - בשלחה חריבנה,
 כלומר לא כלית אותם, אך בזה רבת עמהם כי שלחתם מעל פניך - הגה, לשון הסרה כמו
 הגו סיגים מכסף (משלי כ"ה ד') ובדומה, ופירש הרד"ק הסיר הפרי, וי"מ זרה אותם
 בגוים בכרוח קשה, ולדעת הרב המתרגם יהיה רוחו הקשה מוסב על ישראל, כלומר בעבור
 שרוחם קשה ולא אצו לשמוע לכן הגה ביום קדים; אולם כל זה איננו מענין הפרשה אשר רק
 שוב ושלוש, כאשר אמרנו על מלת בסאסאה - ואף לדעת ר"מ הכהן (אשר בחרנו בה) שכל
 הענין

(יא) ביבוס קליר. קלירי
שרשים כמו תשלח קלירי
(תהלים פ') ועשה קליר
(איוב י"ד) כלום' כשתבלי'
מעשו זכות מעט שכיבד
את אביו אז תשברנה
סעיפיה: נשים באות
מאירות אותה. עם חלש
כנשים ידליקום כך ת"י.
מאירות כמו (מלאכי א')
ולא תאירו מזבחי חנ' וכן
פטר דוגש מחמת שהעלי'
יהיו יבשים יהיו נוחים
להדליק. אבל מנחם פטר
מלקטות כמו אריתי
מורי (שיר ה') וארוה כל
עוברי דרך (תהלים פ')
השיב לו דוג' שהלא כתיב
ביבוס קלירה ובענפים
יבשים אין מלקטין פרי
וכן רבותינו שאסרו לקבל
מהן לדיקה מפני הטעם
הזה שאמרו צדא בתרא
פ"ק לית לי' ביבוס קלירה
תשברנה: (יב) יחבט ה'.
ת"י יתרמון קטילין ואני
אומר צ' לשונות הללו
חיבוס ולקייט' נוספין זה
על זה כחובט זיתיו וחוזר
ומלקטין ואחרים מלקטין

(יא) בִּיבֹשׁ קְלִירָה תִּשְׁבְּרָנָה
נָשִׁים בְּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ
כִּי לֹא עִם־בִּינוֹת הוּא
עַל־כֵּן לֹא־יִרְחֲמֵנוּ עֲשֵׂהוּ
וְיִצְרוּ לֹא יִחַנְּנוּ:
(יב) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יִחַבֵּט יְהוָה
מִשְׁבֶּלֶת הַנֶּהָר
עַד־נַחַל מִצְרַיִם
וְאֵתֵם תִּלְקְטוּ
לְאֶחָד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
(יג) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
וּבָאוּ הָאוֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר
וְהִנְדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה
בְּתַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם:

הוי

אותן מן הארץ כך הקב"ה יתחיל האסים' כמו שנאמר יתקע בשופר גדול: משבולת
הנהר. הם האובדים בארץ אשור: הנהר. פרת הם בני אשור היושבים על
פרת: עד נחל מצרי'. הם הנדחים בארץ מצרים: עד נחל מצרים. אותם הם יושבי
מצרים יחבט אותם כחובט זיתים: ואתם תלוקטו. מן הגליות: לאחד אחד המוביא א' מכס
יביאהו מנחה: (יג) האובדים בארץ אשור. לפי שמוצו מארץ רחוקה לפניו מן הנהר
סמנטיון קראם אובדים:

ישעיה כז

באור קי

(יא) ווען דאן פֿערטראָקנען איהרע שטאַממע
ווערדען זיא אַכנעבראָלען,

ווייבער קאָממען, צינדען ריעזע אַז,
דען קיין איינויכטפֿאַללעם פֿאַלק איזט עס,
דאַרום ערבאַרמטע זיך ווינער ניכט זיין שאַפֿפֿער,
אונד זיין בילדנער וואַר איהם ניכט גנאָדיג.

(יב) אַכער עס געשיעהט איינעם טאַנעם,

דאַס דרעשען ווירד דער עוויגע,
פֿאַן דער שטראָמינג דעם אייפֿראַטהם
ביז צום באַכע מצרים'ס,
איהר אַכער וועררעט אויפֿגעלעזען,
איינער נאָך דעם אַנדערן, איהר זאָהנע ישראל'ס!

(יג) אונר עס געשיעהט אַן יענעם טאַנע,

דאַ ווירד געשטאַסען אין איינע גראַסע פֿאַזוינע,
אונד עס קאָממען דיא פֿערלאָרנען אים לאַנדע אשור,
אונד דיא פֿערשפרענגטען אים לאַנדע מצרים,
אונד ווערפֿען זיך אַנבעטענד ניערער פֿאַר דעם עוויגען,
אויף דעם הייליגען בערגע אין ירושלים.

וועי

פעמי' שהנביא קוה צימיו יושע יהוד' וישראל תשוע' עולמים, ואז מלך אחד ימלוך עליהם וכן
דוד יהיה להם לנשיא, וע"ז נאמרו שני פסוקים אלה, וזה ג"כ כוונת הראב"ע שאמר על והיה
ביום ההוא (בפסוק י"ג) וז"ל: הטעם אז יבקשו כל בני אפרים הנדודים לשוב אל ירושלים,
כי ראו כי מלכותם אבדה ע"כ. יחבט, מלשון כי תחבט זיתך (דברים כ"ד ב'), ויען כי
דימה את כנסת ישראל לברס, ידמה עתה הפרטים לזיתים, ואמר באלו הש"י בעלמו ילקט
אותם ויביאם על מקומם. הנהר, ונהר פרט וכמו שאמר בפסוק הבא ונאו האובדים בארץ
אשור וגו'. לאחד אחד, בזה אחר זה כמו אחת לאחת למבוא חשבון (קהלת ז' כ"ז), והרד"ק
אמר אחד מזה ואחד מזה והענין אחד. (יג) יחקע, ע"ד משל, כי המה התלקטו אחד אחד
כמו שאמר, ואז יתקע בשופר גדול, וזה יהיה להם לגם להתאסף יחדו לבוא אל הר ה' מכל
קטוי הארץ קהל גדול מאד.

הנה הנבואה הבאה נמשכת עד פרשה למ"ד כדעת הרד"א, אך גם היא תפרד ותהיה
לחלקים שונים כאשר אבאר כמה שיבוא. וזמן חבורה יראה לי שהיה צימי אחז כאשר
עלה רצין מלך ארם ופקח בן רמליהו מלך ישראל ירושלים למלחמה עליה ולא יכול
להלחם עליה (לעיל ז' א'), והנה כבר אמרתי לך שם כי אנחנו כל נדע הסנה בעבורה
חדלי להלחם. והנה מפסוק א' בפרשה זאת עד פסוק ה' שם הנביא דברו מול אפרים
ושמרון וראש שמרון בן רמליהו, כי ישראל גלה יגלו מעל ארצם וכדלעיל בפרשה ה'.